

Protokoll 15/2025

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 17 november 2025 kl. 13:30-
16:15, Kanslilokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Katarina Borg Vice ordförande
Ola Andersson
Leif Bolter
André Jacquet
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Helena Nilsson Lannegren
Måns Lönnroth
Laila Reppen
John Stenborg
Monica Hector Protokollförare
Fredrik Jöngren Handläggare
Henrik Nerlund Sekreterare
Tara Nezhadi Föredragande §5
Gundula Kolb Föredragande §6

Justerare

Helena Nilsson Lannegren

Datum för justering

Paragraf

§§1-10

Protokollförare

Monica Hector

§ 1**Val av justerare samt dagordning****Beslut**

Valdes ledamot Helena Nilsson Lannegren att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärendena enligt dagordning.

§ 2**Nästa sammanträdesdag****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådets sammanträder måndag 1 december 2025, kl. 13.30.

§ 3**Protokoll från sammanträde 2025-11-03****Beslut**

Anmälades att protokoll från sammanträde 2025-11-03 justerats i vederbörlig ordning.

§ 4**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Sätra 2:1 del av och Bredäng 1:2 del av, meddelande om antagande, 2022-00619
- Meddelande efter granskning (3/3)
- (Signerad) Fackverket 1, granskning, 2020-14338
- Fastighetsnära insamling, svar med e-post
- Närsortering vid Ljusnevägen m.fl. i Bagarmossen, svar med e-post
- (Signerad) Kvadern 1 och 2 m.fl, planärende på granskning, 2024-03597
- Bergs gård, underrättelse inför antagande av detaljplaneprogram, KFKS 2014-00381, Nacka kommun
- Gällande detaljplan för Signalpatrullen 13, svar med e-post
- Kattskydd på inglasad balkong, svar med e-post
- Nya opassande ljuskällor i Gamla stans gatubelysning. Vidarebefordrad till TK

§ 5**Skärholmen 2:1 invid Sandholmen, förslag till detaljplan, 2024-02697**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Skärholmen 2:1 invid Sandholmen, förslag till detaljplan, 2024-02697. Tara Nezhadi, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet. SR 2025/231

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om justeringar i plankartan avseende användningsbestämmelse och byggnadshöjd.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag som möjliggör ett nytt LSS-boende mellan kvarteret Sandholmen och Lammholmsbacken i stadsdelen Skärholmen. Området utgör del av den naturmark som bildar en avgränsande grönstruktur mellan intilliggande småhusenklaver. LSS-boendet avses uppföras med sex bostadslägenheter i en våning. Detaljplanen ska säkerställa en väl gestaltad byggnad och en gårdsmiljö som utgår från platsens värdebärande karaktärsdrag, dvs. platsens topografi, hållmark och större träd. Ett antal träd kommer att behöva fällas för att ge plats för den nya bebyggelsen. Utgångspunkten är dock att en del av grönskan mot intilliggande småhusenklav ska behållas och att byggnad och gård ska ha en öppenhet mot gaturummet.

Skönhetsrådet ansåg att staden måste bli bättre på att ta helhetsgrepp i stället för att presentera små frimärksplaner. Det kanske skulle kunna gå att ytterligare förtäta området med nya hus som med entréer vänder sig mot Lammholmsbacken, vilket skulle kunna bidra till en mer levande gatu- och stadsmiljö än den befintliga. Rådet önskade även att stadsbyggnadskontoret redovisar skälen till att naturen mellan småhusområdena ursprungligen sparats – dvs. hur resonerade stadsplanerarna och vad var avsikten med den sparade naturmarken. Föreliggande planförslag omöjliggör, enligt rådet, således en genomtänkt och sammanhållen utveckling av området.

Med detta sagt beslöt rådet ändå acceptera planförslaget men då med krav på vissa justeringar. Skönhetsrådet var medvetet om att det saknas LSS-boenden i Stockholms stad varför rådet ansåg att bestämmelserna i plankartan bör förtydligas. I stället för ”B” som är

den generella bestämmelsen för bostäder bör det framgå att detta är ett vårdboende, vilket också omöjliggör att byggnaden får en annan användning än den tänkta.

I föreliggande planförslag tillåter plankartan en större volym än det som planbeskrivningen redovisar. Enligt rådets uppfattning bör det av plankartan framgå att endast en byggnad i ett våningsplan tillåts på fastigheten, alternativt att bruttoarean inom planområdet regleras eftersom det är genom plankartan som detaljplanen får rättslig verkan. Under sammanträdet framgick att såväl detaljplanens utbredning som takets utformning kommer att utredas vidare inför granskningsskedet. Rådet ställde sig positivt till att minska planområdet så att skyddsvärda träd hamnar utanför detaljplanens gräns men hade inga synpunkter på takets utformning.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/231-2 Samrådsbrev
- SR 2025/231-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/231-4 Plankarta samråd
- SR 2025/231-6 Solstudier
- SR 2025/231-5 Fågelinventering
- SR 2025/231-7 Grönytefaktor
- SR 2025/231-8 Naturvärdesinventering
- SR 2025/231-9 Naturvärdesinventering bilaga 1
- SR 2025/231-10 Naturvärdesinventering bilaga 2
- SR 2025/231-11 PM Dagvatten
- SR 2025/231-12 Bullerutredning
- SR 2025/231-14 Markteknisk undersökningsrapport
- SR 2025/231-13 PM Miljöteknisk mark- och grundvattenundersökning
- SR 2025/231-15 Provtagningsplan översiktlig miljöteknisk markundersökning
- SR 2025/231-16 PM Geoteknik

§ 6**Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat, inbjudan till samråd, 2013-06332**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat, inbjudan till samråd, 2013-06332. Gundula Kolb, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/221

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till naturreservat med erinran om ytterligare analys av gränsdragningen och ett förtydligande av förutsättningarna för strandpromenadens dragning i framtiden.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Efter beslut i kommunfullmäktige har stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden fått i uppdrag att utreda inrättandet av ett naturreservat i Kyrkhamn och Riddersvik. Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att långsiktigt skydda ett större sammanhängande naturområde som utgör ett kärnområde inom stadens blågröna infrastruktur samt en värdekärna i den regionala grönstrukturen. Områdets variationsrika natur- och kulturlandskap med dess mosaik av värdefulla biotoper som utgör livsmiljö för många olika skyddsvärda arter ska bevaras, vårdas och vid behov restaureras. Vidare syftar reservatet till att skydda, vårda och stärka läsbarheten av kulturhistoriska byggnader, miljöer och spår i landskapet samt kulturlandskapet i sin helhet. Syftet är också att bevara och inom ramen för biologisk mångfald utveckla och tillgängliggöra ett tätortsnära naturområde av stor betydelse för allmänhetens friluftsliv, natur- och kulturupplevelser, folkhälsa och rekreation. Områdets mångfald av upplevelsevärden och besökarnas möjlighet till friluftsaktiviteter, motion och lek ska stärkas på ett hållbart sätt som inte äventyrar naturvärdena.

Det område som föreslås bli naturreservat utgör cirka 138 ha varav 22,4 ha vatten. Området ligger nordvästra hörnet av Hässelby vid gränsen mot Järfälla kommun och utgörs av delar av fastigheterna Hässelby Villastad 28:1 och 36:1.

Skönhetsrådet välkomnade förslaget till nytt naturreservat i de två delområdena Kyrkhamn och Riddersvik. Området har en unik kombination av värdefulla och variationsrika naturmiljöer såväl på land som i vatten och en kulturmiljö med inslag från forntid ända

till modern tid. Området har en tydlig harmoni mellan landskap och bebyggelse. Skönhetsrådet ville för det fortsatta arbetet med reservatets tillblivelse anföra att det vore mer naturligt och ur kulturmiljösynpunkt värdefullt om de områden som ligger som små öar inom reservatet, tomterna längs slutet av Skogsbergskroken, också ingick i reservatet. Området som helhet blir starkare och reservatet blir då mindre fragmentiserat. Då det går att formulera föreskrifterna på sådant sätt att friheterna och begränsningarna för dessa öar blir likvärdiga med om de inte hade varit del av reservatet, så är det rimligare att ha dem med. Det blir en bättre helhet och det förbättrar stadens möjligheter att i framtiden förstärka reservatets kvalitéer.

Riddersviks gård är en värdefull kulturmiljö som är mycket väl bevarad i sin helhet. En detaljplan för området (Riddersvik, del av Hässelby Villastad 36:1 m.fl., 2013-11692), där gården, den engelska parken och hästverksamheten skyddas, är förhoppningsvis på väg att inom kort vinna laga kraft. Rådet fann det därför märkligt att inte hela delområdet i den detaljplanen ingår i reservatet. Alternativet är att hela den delen utgår ur reservatet och skyddas i detaljplanen istället för att miljön ska delas med olika juridiska gränser. Även i detta fall vinner miljön på att hanteras som en helhet.

Skönhetsrådet fann osäkerheten kring vad som kommer ske med det nya Lövstaverket bekymmersam för hela naturreservatet i stort men mer konkret för strandpromenadens sträckning. Givet att det nya verket får byggas kommer sannolikt verksamhetens art leda till att det inte längre kommer vara möjligt att gå längs stranden vid den delen. Rådet efterlyste för den skull en plan B för strandpromenaden likt alternativa placeringar för badet och småbåtshamnen i händelse av att det nya verket byggs.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/221-1.2 Samrådsbrev
- SR 2025/221-1.3 Förslag till beslut Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat inkl beslutscharta och charta över föreskrifter
- SR 2025/221-1.4 Förslag till skötselplan Kyrkhamn och Riddersviks naturreservat

§ 7**Tunnelbana till Bromma flygplatsområde, samråd**

Upptogs till behandling Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT), Region Stockholms samråd angående Tunnelbana till Bromma flygplatsområde. Sekreteraren redogjorde för ärendet.

SR 2025/236

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet ställa sig positivt till samrådsförslaget och att konnektivitets- och centralitetsaspekter bör avgöra vilken dragning som väljs, där grön linje från Arenastaden eller gul linje från Fridhemsplan de facto utgör huvudalternativ.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Föreliggande ärende utgör ett första tidigt samråd inför en eventuell tunnelbanedragning till Bromma flygplatsområde kopplat till planeringen för en ny stadsdel där när luftfarten upphört. I samrådsmaterialet pekas ett utredningsområde ut som täcker möjliga förbindelser mellan flygplatsområdet och centrala Stockholm i öster och tänkbara kopplingar mot Vällingby eller Spånga i väster. Redovisade korridorer innebär antingen en förlängning av grön linje från Alvik eller Arenastaden, gul linje från Fridhemsplan, blå linje från Huvudsta eller Sundbyberg, röd linje från Tekniska högskolan alternativt en helt ny linje i öst-västlig riktning.

Skönhetsrådet ställde sig positivt till utredningen om ny kapacitetsstark kollektivtrafik och vill understryka vikten av att stärka tunnelbanesystemet och stadsväven som helhet. En ny tunnelbanedragning bör ges en lokalisering som ger högsta möjliga konnektivitet och möjlighet att skapa ny centralitet i fler punkter än idag. Detta gäller vid sidan av flygfältsområdet hela det område som ligger inom influensområdet för flygbuller samt för Storstockholm som helhet.

Stockholms tunnelbana har sedan trafikstarten haft problem med en ojämn trafikering där framförallt den gröna linjen besvärats av att ha tre grenlinjer söderut medan endast en västerut. Detta problem, som ger kapacitetsbrister, kommer att åtgärdas när Hagsätragrenen blir blå och Arenastadsgrenen från Odenplan öppnas. Såväl den gröna som de röda och blå linjerna kommer då att ha två grenar på var sida om stadskärnan med ett gemensamt spår genom den. Om denna kapacitetsförbättring ska kvarstå faller alternativen med nya

avgreningar från Alvik, Huvudsta/Sundbyberg och Tekniska högskolan bort.

Kvar att utreda blir grön linje från Arenastaden, gul linje från Fridhemsplan och en eventuell ny linje. Oavsett vilken av dessa, där de båda inledande alternativen får anses som huvudalternativ, ansåg rådet enligt ovan att konnektivitets- och centralitetsaspekterna behöver avgöra beslutsväg för att skapa ett så robust system som möjligt.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/236-1 Bromma-flygplatsområde, samrådsmaterial 2025

§ 8

Rådet: Oklassificerade byggnader i nya detaljplaner

Upptogs till behandling ärende initierat av rådet om oklassificerade byggnader i nya detaljplaner.

SR 2025/234

Beslut

Uppdrogs åt sekreteraren att utforma förslag till skrivelse.

Bordlades ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Rådet har vid beredning av detaljplaneförslag noterat att underlagen ofta brister när planändringarna rör byggnader från 1960-tal och framåt. Enligt rådets uppfattning bör stadsbyggnadskontoret i samband med planändringar av oklassificerade eller fastigheter äldre och idag troligen daterade klassificeringar, alltid begära att stadsmuseet klassificerar byggnaden och att dokumentet ifråga sedan utgör en del av samrådshandlingarna. En byggnad som inte är klassificerad tenderar att bedömas som icke värdefull och en planändring kan i värsta fall leda till att den ursprungliga byggnadens kvaliteter förvanskas alternativt helt utplånas som vid rivning. Tillgång till en klassificering vid planändringar skulle göra det möjligt för alla inblandade parter i samrådsprocessen att på ett bättre sätt väga planförslagets för- och nackdelar mot varandra och tydliggöra vilka åtgärder som är möjliga sett ur ett arkitektur- och kulturhistoriskt perspektiv.

Rådet insåg att ett krav på att klassificering som görs inför samråd innebär en ökad arbetsbörda för stadsmuseet. Förfarandet skulle

dock samtidigt innebära att förvaltningen i något högre takt skulle kunna ta sig an det fastighetsbestånd som förvaltningen inte haft möjlighet att bedöma än, men som uppnått sådan ålder att detta är relevant.

§ 9**Sekreteraren informerar****Sammanfattning av ärendet**

Informerade sekreteraren om att Signe – stadens signeringstjänst som varit kopplad till Meetings Plus tagits ur bruk och att ett nytt signeringssystem nu implementerats.

Imorgon, tisdag 18 november, kommer sekreteraren att hålla föredrag för Hägerstens hembygdsförening om hur Skönhetsrådet arbetar och om förtätningsfrågor i Hägersten.

§ 10**Övriga frågor****Beslut**

Förelåg inga övriga frågor.

Underskriftens äkthet valideras här: <https://underskriftpas.stockholm.se/validera>